

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande
HJ, RH, AH, FK, AR, CW

Frånvarande
VT, AH-J

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Viceantråd
Harry Jansson

Föredragande
Minister
Annika Hambrudd

Protokollförelse
Jurist
Joel Bremius

Nr 45

Utlåtande om begränsningar som gäller
förplägnadsverksamhet i 58 a § (304/2021) i lagen om
smittsamma sjukdomar och i statsrådets förordning om
temporära begränsningar av förplägnadsrörelsers
verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam
sjukdom.

ÅLR 2021/3161
72 S3

Beslut

I samband med utlåtande om statsrådets förordning (ÅLR 2020/10129) anmälde minister Annette Holmberg-Jansson sig jävig i ärendet. Landskapsregeringen bedömde att grund för jäv förelåg i enlighet med 24 § 2 mom. 1 punkten i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Landskapsregeringen beslöt att minister Annette Holmberg-Jansson var jävig i ärendet. Landskapsregeringen konstaterar att det ifrågavarande ärendet rör samma sak varmed även det omfattas av jävsbeslutet.

Landskapsregeringen beslöt att skicka utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet enligt **bilaga S321P34**.

Hänvisning

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FIN-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson

Joel Bremius, +358 18 25 000 (vxl)
joel.bremius@regeringen.ax

kirjaamo@stm.fi
ismo.tuominen@stm.fi

Ärende

Utlåtande om begränsningar som gäller förplägnadsverksamhet i 58 a § (304/2021) i lagen om smittsamma sjukdomar och i statsrådets förordning om temporära begränsningar av förplägnadsrörelsers verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom

Landskapsregeringen har 21.4.2021 mottagit en begäran om utlåtande från social- och hälsovårdsministeriet om begränsningar som gäller förplägnadsverksamhet i 58 a § i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016, i dess lydelse FFS 304/2021) och i statsrådets förordning om temporära begränsningar av förplägnadsrörelsers verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom (FFS 166/2021). Social- och hälsovårdsministeriet begär att landskapsregeringen yttrar sig om epidemiläget på Åland och om social- och hälsovårdsministeriets konstaterande att epidemiläget på Åland enligt etablerad praxis i riket nu förutsätter mer omfattande begränsningar. Social- och hälsovårdsministeriets begär dessutom att landskapsregeringen bedömer huruvida de förfaranden för gränssäkerheten som tillämpas i landskapet ökar risken för att epidemin sprids till landskapet och övriga regioner i Finland.

Enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen (1991:71) för Åland ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag. I detta sammanhang är social- och hälsoministeriet att betrakta som en riksmyndighet (se GrUU 44/2020 rd). Landskapsregeringen är inte heller i något annat avseende en myndighet som är underställd social- och hälsovårdsministeriet, men då ministeriets förfrågan rör omständigheter där även övriga Finland lyfts upp återkommer landskapsregeringen med information för att underlätta arbetet med bekämpningen av covid-19 epidemin i Finland.

Bedömning av epidemiläge och begränsningsåtgärder

Vecka 15-16 2021 bekräftades 36 fall på Åland vilket ger en 14-dagarsincidens på 120 / 100 000. Åland befinner sig därmed i spridningsfasen. Samtliga fall de senaste 17 dagarna koppling till kända smittkedjor och ingen har vårdats på sjukhus med covid-19 de senaste tre veckorna.

Enligt 58 a § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan begränsning av servering av alkoholdrycker före kl. 22:00 och öppettider före kl. 23:00 ske endast, utöver de i paragrafen nämnda förutsättningarna på riksnivå, om det inom området i fråga konstateras spridning av virusvarianter bland befolkningen eller sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya smittade inom området.

Landskapsregeringen konstaterar att det utifrån nuvarande epidemiläge på Åland förekommer spridning av den brittiska virusvarianten men det finns inte några sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och läget är till denna del under kontroll.

I sina tidigare utlåtanden har landskapsregeringen, i likhet med flera av riksdagens utskott (se EkUU 8/2021 rd, GrUU 9/2021 rd och ShUB 9/2021 rd), bedömt att striktare begränsningar av serveringstider från kl. 17:00 och öppettider från kl. 18:00 för många förplägnadsrörelser kan likställas med en stängning. Social- och hälsovårdsutskottet påpekar särskilt i sitt betänkande att tröskeln för stängning av restauranger före kl. 21:00 genom förordning ska vara särskilt hög (se ShUB 9/2021 rd s. 10). Social- och hälsovårdsutskottet betonar att det för prövningen av vilka restriktioner som är nödvändiga i vilka förplägnadsrörelser behövs tillräckliga uppgifter om i vilka förplägnadsrörelser smitta har spridits trots hygienkrav och redan genomförda restriktioner och andra åtgärder. Landskapsregeringen konstaterar att det inte finns ett enda konstaterat fall av smittspridning i förplägnadsrörelser på Åland under hela covid-19-epidemin. Detta talar således starkt emot ytterligare begränsningar av förplägnadsrörelsers öppethållnings- och serveringstider.

Sammantaget konstaterar landskapsregeringen att begränsningarna av förplägnadsrörelser på Åland fortsatt bör vara kvar på nuvarande nivå i enlighet med den av landskapsregeringen utfärdade handlingsplanen för hantering av covid-19-epidemin på Åland (ÅLR 2020/8256, reviderad 28.1.2021), dvs begränsning av serveringstider till kl. 22:00 och öppettider till kl. 23:00.

Bedömning av förfaranden för gränssäkerheten

Sedan pandemins början har det varit inresebegränsningar till Åland från utlandet med undantag för en kort period i september 2020. Åland har haft en rekommendation om karantän för inresande från riskområden, först i fjorton (14) dagar och sedan oktober 2020 i sju (7) dagar. Denna karantän har inte kunnat förkortas genom ett negativt test.

Vissa personer har varit undantagna från karantänrekommendationen; personal inom försörjningsberedskapen och logistikpersonal samt personer för vilka karantän skulle innebära ett uppenbart hinder att genomföra en nödvändig arbetsrelaterad resa, resa för utbildning (t.ex. studierelaterade praktikplatser utomlands och utbildningar på Åland), resa för en viktig familjeangelägenhet (t.ex. barn eller vårdnadshavare som reser för lagstadgad umgängesrätt), eller resa för sjuk- eller tandvård som inte kan vänta. Frivillig testning för symptomfria inresande från ett riskområde erbjuds sedan januari 2021. Alternativa modeller för test och karantän diskuteras och värderas löpande, inklusive ett scenario där gränsrestriktionerna och gränsbevakningen upphör innan sommaren 2021.

Den nuvarande modellen ger inte ett hundra procentigt skydd mot import av smitta eller fortsatt smitta från inresande men modellen har hittills fungerat bra. Under en 10-månadersperiod från juni 2020 till mars 2021 har ca 72 000 gränspassager skett från Sverige. Under samma period har 27 fall sannolikt smittade i Sverige diagnosticerats på Åland. Några större smittkedjor har uppstått men dessa har kontrollerats genom rigorös smittspårning. Samtidigt har också smittkedjor uppstått kring personer som rest till Åland från Finland och ett större utbrott har skett med sådant ursprung.

Huruvida smitta med ursprung i utlandet har nått Finland via Åland kan inte landskapsregeringen svara på. Detta kan lämpligen andra regioner eller THL redovisa. Det ska dock noteras att under större delen av pandemin har incidensen på Åland varit lägre än genomsnittet i riket och betydligt lägre än närregioner som Egentliga Finland och Nyland. Risken för smittspridning från Åland till övriga Finland har därför varit betydligt lägre än vice versa.

Allt resande till och från riskområden ökar risken för smittspridning. Landskapsregeringen bedömer att ingen modell för karantän och testning för inresande helt kan förebygga smittspridning. För att uppnå detta krävs enligt landskapsregeringens bedömning en modell med obligatoriska hälsokontroller vid ankomst kombinerat med antingen en vistelse på ett övervakat karantänhotell eller liknande där den inresande inte kan smitta ens familjemedlemmar eller andra som vistas på den plats där karantänen förverkligas, eller så krävs obligatorisk karantän även för personer som vistas på den plats där karantänen förverkligas. Om en person spenderar karantäntiden med t.ex. andra familjemedlemmar behöver dessutom samtliga testas innan karantänen bryts eftersom smittkedjor kan uppstå inom familjen (även från symptomfria) och inte ens 14 dagars karantän kan därför garantera att ingen familjemedlem är smittsam då karantänen avslutas. Landskapsregeringen har bedömt att denna typ av modell är oproportionerliga och innebär en för stor inskränkning av individers grundläggande fri- och rättigheter.

Det faktum att den totala kumulativa incidensen på Åland efter över ett års pandemi är mycket låg är en indikation på att åtgärderna har varit välavvägda. På Åland har hittills (till 22.4.2021) 374 fall av covid-19 bekräftats, vilket ger en kumulativ incidens under hela

pandemin på 1 247 fall / 100 000 invånare (1,2% av befolkningen fram tills 26.4.2021). Detta är ca en tiondel av incidensen i Sverige. Ett fåtal har vårdats på sjukhus pga covid-19 och enstaka har behövt intensivvård. Ingen har dött p.g.a. eller med covid-19 på Åland. Ingen smittspridning har konstaterats inom äldreomsorgen eller sjukvården.

Vicelantråd

Harry Jansson

Minister

Annika Hambrudd

FÖR KÄNNEDOM

Ålands hälso- och sjukvård, info@ahs.ax

Statsrådets kansli, registratorskontoret@vnk.fi

Heidi Kaila, Statsrådets kansli, heidi.kaila@vnk.fi

Janina Groop-Bondestam, Justitieministeriet,

janina.groop-bondestam@om.fi

Viveca Arrhenius, Social- och hälsovårdsministeriet, viveca.arrhenius@stm.fi

Anne Kumpula, Social- och hälsovårdsministeriet,

anne.kumpula@stm.fi